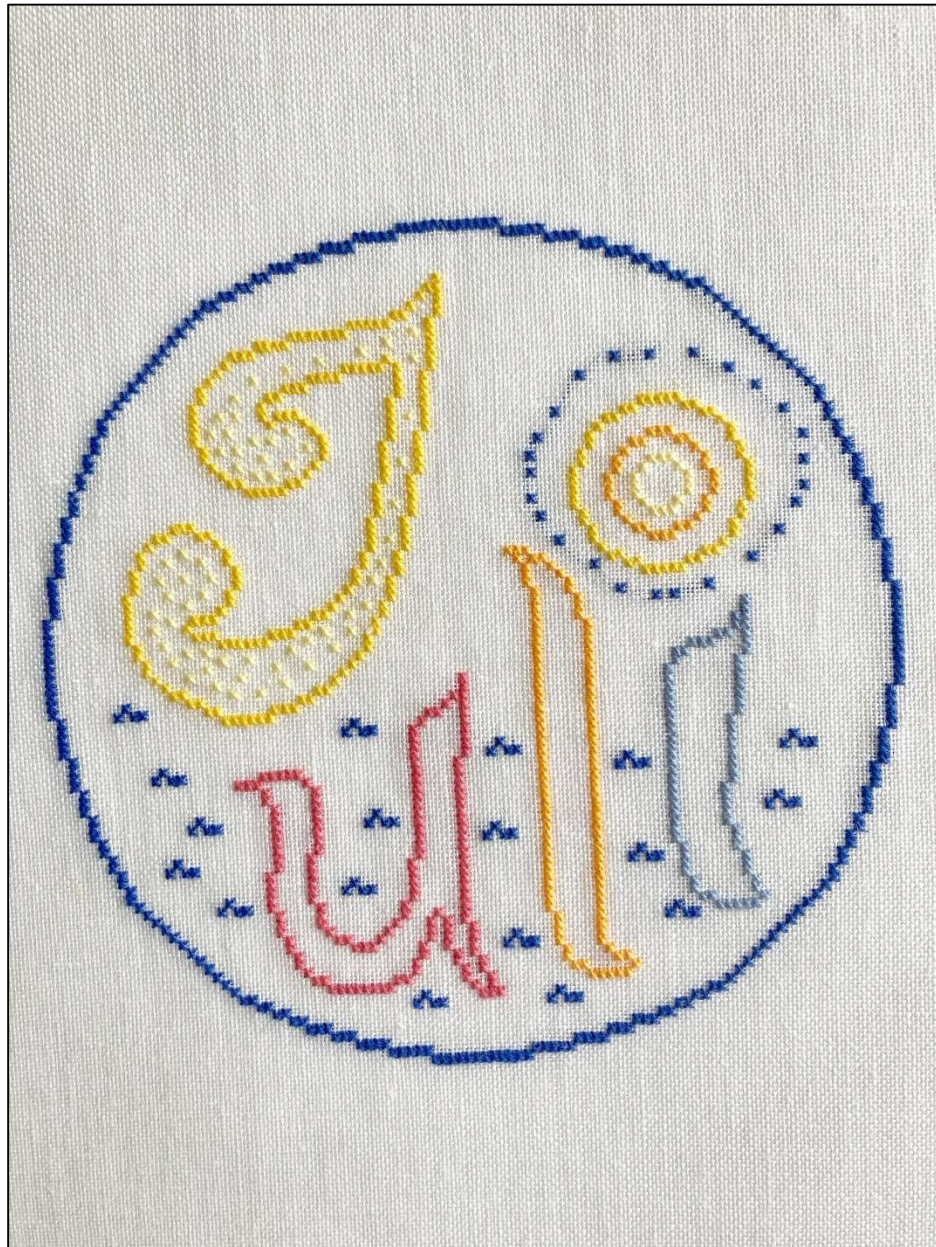

Broderier og nørklerier gennem 12 årtier

Skrevet af Bente Frendrup Nielson 2025

Indholdsfortegnelse	side 2
Optakt	side 3
Sting og Ånd	side 4
Valmuen	side 6
De hæklende	side 7
Morfar-linjen og Far-linjen	side 10
Højskole - Ungdomsskole	side 12
Broderi på ”Lykkegård” i Molbjerg	side 16
Konfirmationskjolen	side 18
Østhimmerlands Ungdomsskole, Bælum	side 20
Musik og sting	side 23
3 store arbejder fra min mor, Johanne Frendrups hånd	side 28
Jul og Påske	side 30
Et nyt kapitel	side 32
H. C. Andersen og Årets Korssting	side 33
Broderidesigner Ida Winckler	side 35
Navneklude	side 36
Dronning Margrethe II, broderidesigner	side 37
Broderidesigner Edith Hansen	side 38
Årets Korssting 50 år, Sonia Brandes	side 40
Ole Kortzau og Naja Salto	side 41
Håndarbejdets Fremme 90 år, Conni Schimmell	side 43
Kunstner og broderidesigner Theresa Jessing	side 46
H. M. Dronning Margrethe på Koldinghus	side 47
Coda	side 48

OPTAKT

Årets Korssting 2023, Dronning Margrethe II

Flere vil sikkert huske Dronning Margrethes nytårstale 2017, hvori hun opfordrede hver enkelt til at foretage sig "noget unyttigt" ind imellem. At gøre noget, der ikke er nødvendigt. Selv finder hun glæde ved at lave noget med hænderne. At skabe. Andre ved noget helt andet eller tredje.

Dronningens ord talte lige ind i vor tids hektiske tempo, hvor stort set alt måles og vejes efter nytteværdi. Ifølge hende har de fleste i sig – eller kan genfinde – glæden ved en hobby, en interesse. Og insistere på at dyrke den i egen ret. "Blot til lyst".

Det gjorde mine formødre. Først ved petroleums-lampens skær, siden det elektriske lys. Efter en lang dags strengt arbejde, såvel ude som inde, kunne mine formødre fordybe sig i hvidsyningens kunst. Broderi, hækling og hulsyning på hvide duge, lyse-duge, sengelinned m.m.

Her overlapper det nyttige og det unyttige hinanden, idet man i princippet kunne lade være med at udsmykke disse brugsting.

Tipoldemor Mette Katrine (1823 – 1908)

Men de gjorde det. Nogle tog på højskole og lærte de mest indviklede teknikker. Udstyret skulle være på plads til den dag, de blev gift.

Inden da var de ude at tjene, blev husbestyrerinde eller arbejdede hjemme hos forældrene på gården. Ofte gik det sådan, at husbestyrerinden giftede sig med manden, hun førte hus for. Således også i min familie.

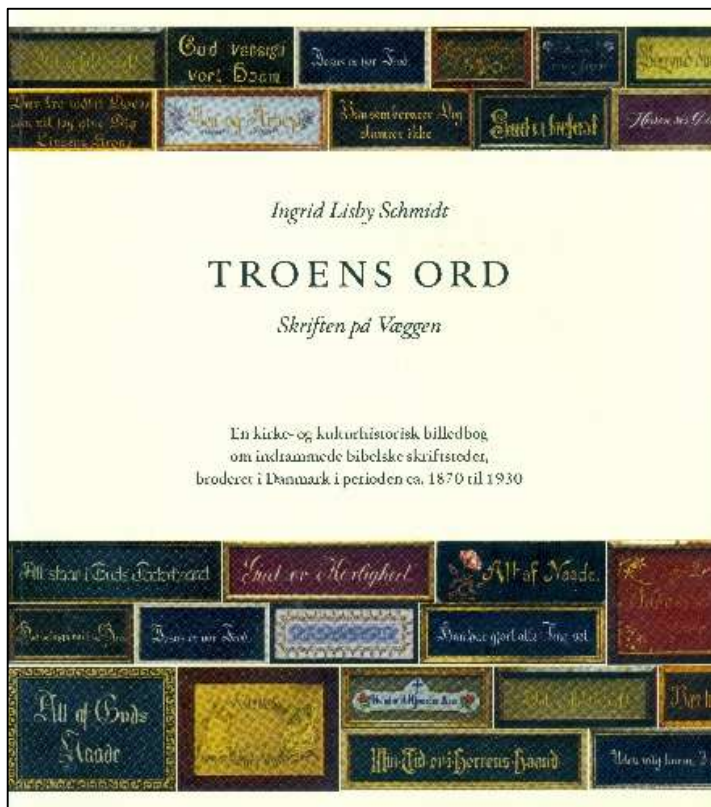

Oldemor Ane Dorthea Holm (1854 – 1930) og Oldefar Kresten Holm. Husmand og drønemester (1841 – 1917)

I 1800-tallets sidste årtier opstod en debat. Nogle mænd blev usikre og mente, den gamle husflid var i forfald.

Citat: ”Tænk at møde en kone, der ikke kan spinde. De skulle hellere tage arbejdet med hør, uld, spinding og vævning op igen i stedet for den evindelige hækling! Den nye husflid med hækling, brodering, klaverspil (!!!) m.m. kan næppe siges at gavne landbruget”. Citat slut.

STING OG ÅND

Troens Ord

Et kapitel for sig i denne kulturhistorie udgør de mange broderier med skriftsteder og vers fra Bibel og Salmebog. Skabt i perioden ca. 1870 – 1930. Syet med guldtråd på sort stof. For det meste kontursting og fladsyning.

I 2011 udkom ”Troens Ord, Skriften på Væggen” af præst Ingrid Lisby Schmidt, Esbjerg. Bogens grundlag er hendes store samling af disse broderede billeder i guld på sort. Ja, også andre udtryksmåder, farver og garner, sting og hækling er til stede. Samlingen har været udstillet flere steder og var omtalt i Kristeligt Dagblad. Den bog måtte jeg bare have.

På side 151 stopper jeg ved et hæklet billede af Fadervor, som forfatteren købte i en genbrugsbutik. I Øster Hornum Kirke hænger også et. Originaludgaven og historien bag tilblivelsen kan ses i St. Pauls Kirke i Aarhus. Det er hæklet af en ung pige, der var patient på Skt. Josephs Hospital i Aarhus. Hæklet sidst i 1920’erne.

Mor ved sit færdige Fadervor

Fadervor i min stue

Over mit flygel hænger også et. I årene 1991 – 1993 hækede min mor Johanne Frendrup dette værk. Ved dets færdiggørelse var hun 77 år.

Siden 2003 har det hængt over mit flygel. Det måler 109 X 114 cm. Hækling i hvidt med lilla baggrund. Brun ramme med guldkant inderst.

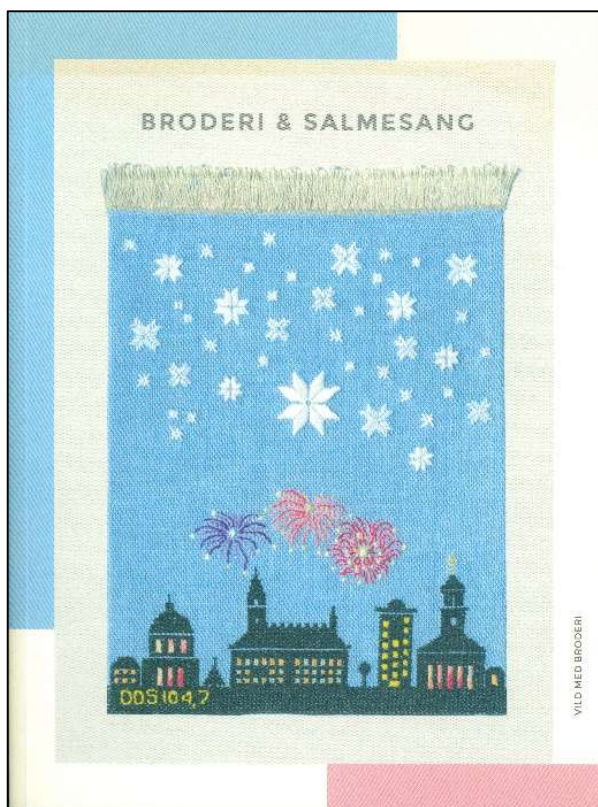
Jeg kontaktede præst Ingrid Lisby Schmidt. Sendte fotoet af mor ved sit færdige arbejde plus historien bag.

Idas dåbsbroderi

Medsendte også foto af mors korsstingsbroderi til vor datters dåb. Jeg mener bestemt, at også dette lægger sig op ad den nævnte periodes broderitradition med åndeligt indhold.

Perioden dukker stadig op den dag i dag. "Min" broderiforretning i Aarhus havde for nogle år siden en udstilling i butikken med de gamle broderier i guld og sort.

Broderi og salmesang

I 2022 tog Københavns Domkirke initiativ til udstilling og bog "Broderi og salmesang". Kirken indbød til at brodere ens yndlingssalme.

Det blev til mange unikke kunstværker med salmen alene som forlæg. Kunstner og brodøse i en og samme person. ALLE slags sting, farver og garntyper. Det er en smuk bog med broderiet og den pågældende salme over for hinanden.

VALMUEN

Mormor Line Nørgaard (1891 – 1981)

Valmuen 1915

Min mormor Line Nørgaard (f. Holm) var elev på Aaby Højskole sommeren 1915. Ud over at være hvidsyningens tid var det også kunstbroderiets.

En krævende disciplin, hvor stingene går ud og ind i længde og ligger meget tæt. Som var det porcelænsmaling med lys og skygge. Valmuen er oprindeligt syet på grønt stof. Tidens tand indhentede stoffet. Mor klippede broderiet ud og klæbede det på sort silkestof. Jeg tegnede bogstaver og årstal, mor syede dem med guldtråd. Nogle år senere forærede hun billedet til mig.

Bordet med lysedugen

Mormors gamle lysedug i hvidsyning indgår i et stykke husflid. Et træbord, snedkereret af min far Magnus Frendrup i Øster Hornum gl. Skole, hvor han efter pensioneringen gik til husflid.

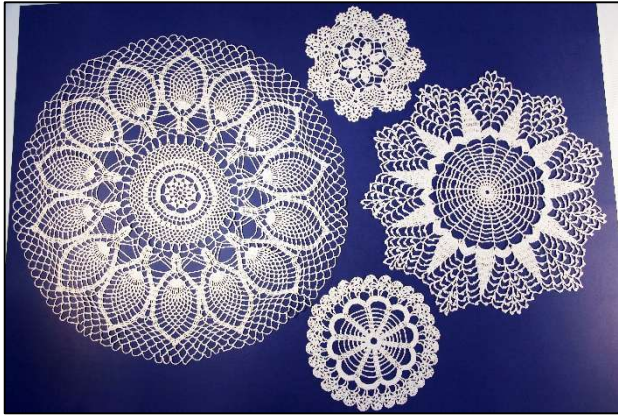
Glasset slører i nogen grad, hvor medtaget lysedugen er. Mine håndmalede skader skjuler det værste.

DE HÆKLENDE

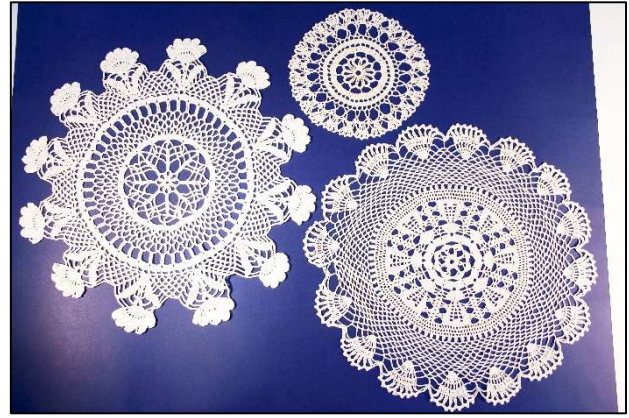

Mormor Line, hæklende i en alder af 77

Utallige er de flakoner, lyseduge og mellemværk, mormor har produceret. I det allerfineste og tyndeste garn, der kunne købes.

Mormors store flakoner og mors mindre

Mors flakoner til venstre og mormors til højre

Hækling blev så absolut hendes kendetegn. Til daglig ligger flere af disse flakoner på mit sortlakerede flygel, hvor de rigtig kommer til deres ret. Andre ligger overalt i stuen under mit nips.

Oldemor Ane Dorthea med Stine og Frederik

Hendes mor (min oldemor) Ane Dorthea Holm med hækletøj i skødet. Hæklenålen ses tydeligt i hendes hånd. Hos sig har hun 2 af sine 6 børn: Stine Mouritsen, også hækler og Frederik Holm, musiker og grosserer. Det muntre foto er fra slutningen af 1920'erne.

Stine Mouritsen, hækler

Mormors søster Stine. Her ser man tydeligt, hvordan et mellemværk bliver til. Senere skulle det syes ind i pude- og dynebetæk.

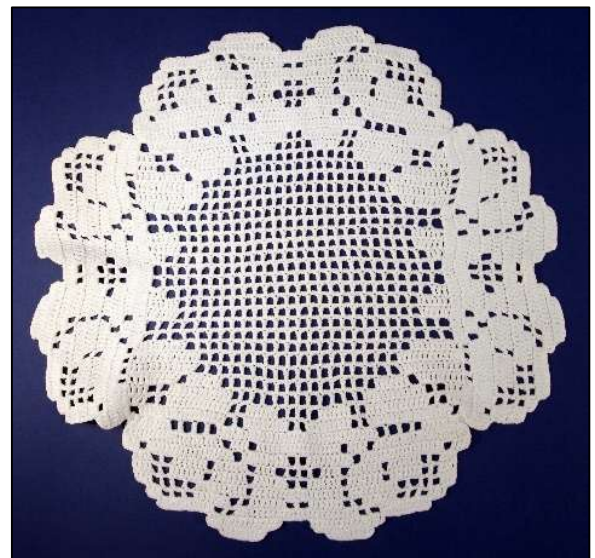
Fotoet hang på væggen i mormors stue. De 2 søstre havde samme hobby.

Mormors mellemværk i pudebetræk

Mors flakon

Mors flakon

Også mor hækede meget, både i det fine og grovere garn. Det var et arbejde uden lige, når flakoner og lyseduge skulle vaskes. Der skulle stivelse i sidste hold skyllevand. I våd tilstand blev de spændt ud med knappenåle på en polstret stol, så faconen blev holdt. Og stive som papir – det blev de.

MORFAR – LINIEN OG FAR – LINIEN

Oldemor Johanne Nørgaard (1862 – 1953)

Min mormors svigermor (min oldemor) har helt givet også dyrket håndarbejde. Interessant er det, at hun var en af de piger, der kom i lære som meyerske på en stor gård eller gods, som havde eget mejeri. Hun blev udlært og høstede en præmie for sin dygtighed.

Præmieskålen på mormors flakon

Denne skål, som mor en dag gav videre til mig. Under den ligger min mormors ældste hækledede flakon.

Gårdmejerierne dannede overgang fra landbrugets totale selvforsyning, herunder arbejdet med mælken til smør og ost, til den dag, hvor andelsmejerierne tog over.

Jeg har en svag, men fin erindring om oldemor.

Her er vi 4 generationer: Oldemor Johanne Nørgaard, morfar Søren Nørgaard, mor Johanne Frendrup og mig.

4 generationer

Farmor Maren Frendrup (1881 – 1972) som ung

Farmor Maren 1958

Oldemor Gjertrud Jensen (1848 – 1913)

Jeg har ingen broderi eller hæklearbejde fra min farmors hånd. Ej heller fra hendes mor (min oldemor). Men selvfølgelig har de været der hos dem begge.

En lysedug i hvidsyning lå på farmors buffet i hendes hus i Øster Hornum. Syet af den ene eller den anden.

Heldigvis har jeg dette herlige billede af min strikkende farmor. Et utal af lune uldtrøjer blev det til i takt med, at jeg voksede. Og kurven med stoppegarn blev sat frem, når hun kom!

HØJSKOLE – UNGDOMSSKOLE

Aaby Højskole

Hvad et højskoleophold betød for landbougdommen kan ikke overvurderes. Pigerne kunne kun tildeles 3 måneder. Maj, juni og juli. De skulle hjem og hjælpe til i høsten. Drengene fik 5 måneder, vinter-forår.

*Min mor, Johanne Frendrup
(1916 – 2003)*

Mor var elev på Aaby Højskole sommeren 1935. At læse de gamle årsskrifter er ikke blot et indblik i skolens dagligdag og rytme. Men også et stykke Danmarkshistorie med udblik til Verden i en urolig tid.

Forstander P. C. Poulsen var magister i Gamle Testamente. Mor fortalte levende om hans foredrag, som pigerne lyttede til med håndarbejde i hænderne.

Kontakten med ham og fru Dagmar Poulsen varede så længe, de levede. Ja, endnu længere, idet deres efterkommere sendte en hilsen til fars og mors sølvbryllup.

Forstander P. C. Poulsen ringer til time med pastor Buus

Det siger sig selv, at for vinterholdene fylder landbrugsfaglige artikler en del i årsskrifterne. Det landbrug, der endnu lignede sig selv, mens jeg voksede op.

Haubro Ungdomsskole

Min far var elev på Haubro Ungdomsskole vinteren 1935 – 36. Drengene havde jo ikke håndgerning, men træsløjd, pileflet og tegning

Min far Magnus Frendrup (1918 – 1991)

Jeg har endnu hans fysikhæfte, landbrugsregnskab (det havde de som fag) og tegnehæfte. Som barn havde jeg åbenbart lov til at skrive og tegne videre i dem. Det var en skam!

I 1961 kunne far fejre 25-års jubilæum som elev på Haubro Ungdomsskole. Med tog fra Nibe Station drog vi alle tre til jubilarstævne.

Jeg husker den særlige stemning, da hans årgang samledes hos forstanderparret Bidstrup.

Også fællessang i gymnastiksalen og – ikke at forglemme – sommerholdets gymnastikopvisning på plænen.

Fyrtårnet og Bivognen

Hele skuespillerholdet

Elevholdet spillede også teater. I enhver gymnastiksal var der en scene. Her ses 2 berømte stjerner fra stumfilmernes tid: Fyrtårnet (min far) og Bivognen. Og sammen med resten af skuespillerholdet.

TILBAGE TIL AABY HØJSKOLE

Mor i broderet bluse med orchis

Håndarbejde var på skoleskemaet, herunder også hvidsyning. Det var smukt med de forskellige syninger hvidt i hvidt.

Fine pudebetræk med mors initialer JN (Johanne Nørgaard), syet på højskolen, er endnu i brug herhjemme.

Mors hjemmesyede bluse er et kunstværk, udsmykket med kulørt broderi.

I halsudskæringen og ærmerne er indsat orchis. En håndarbejdsdisciplin, vi kommer til at høre mere om i fortællingen.

Dåbspuden i hvidsyning

Dette pudebetræk blev brugt til vore børn, da de blev døbt. Altså sov deres første søvn på det som nydøbte. Måske også jeg selv? Hvem ved.

Pude med veneziansk broderi

Mors store passion var alle former for håndarbejde. Hun viste så store evner, at forstander Poulsen og hans kone mente, hun burde uddanne sig til håndgerningslærerinde. De forelagde det for hendes forældre under besøg hos dem på Ryesminde.

Mor og højskoleveninder

Desværre kunne det ikke lade sig gøre. Det kostede jo. Landbrugskrisen i 1930'erne. Sygdom hos forældrene fra tid til anden.

Hun måtte tilbage til arbejdet hjemme på gården. Og så kom 2. Verdenskrig.

Til gengæld udlevede mor sin hobby i den sparsomme fritid. Et værk af ufatteligt omfang udfoldedes fra hendes hånd for øjnene af flere generationer. Hun blev den af mine formødre, der beherskede al slags broderi og nørkling. Kulørt som hvidt, fint som groft. Beklædning i syning, strik og hækling. Nyttigt såvel som unyttigt. Alt udført i højeste standard og kvalitet.

Mors dug fra 1930'erne

- med fladsyning og kontursting

Denne dug broderede mor på sit værelse. "Pigekammeret", som det hed fra dengang, der var råd til at holde tjenestepige. Det lå ved siden af køkkenet. Der skulle spares på det elektriske lys, og mor stoppede nøglehullet til i håb om, at intet lys slap ud. Men det blev jo opdaget og påtalt. Det var strenge tider i 1930'erne og 1940'erne.

BRODERI I MOLBJERG INDIL 1962

Mors høstløber

Fra min tidligste barndom husker jeg mor sy denne høstløber i uld.

Den kommer frem på bordet hvert år, når der høstes på marken lige bag vores hæk.

Duften af kornhøst taler til sanserne og erindrungen.

Mors dug fra 1950'erne

Dugen fra 1950'erne har samme blomst over hele fladen. Den har siden syningen været i brug uafbrudt.

Som her ved opdækning til min 70-års fødselsdag i 2017. Den klæder mit håndmalede spise-stel.

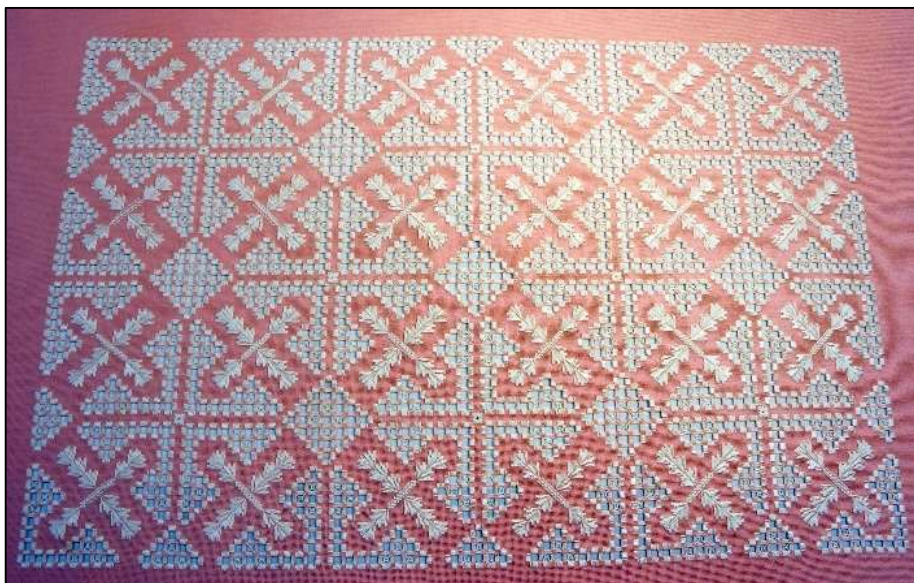
Opdækning med mors dug 2017

Bente: Påtegnet dug, syet 1956 – en detalje til højre

Jeg var ikke tilskuer til mors nørklen ret længe, inden hun udstyrede mig med nål, tråd og fingerbøl.

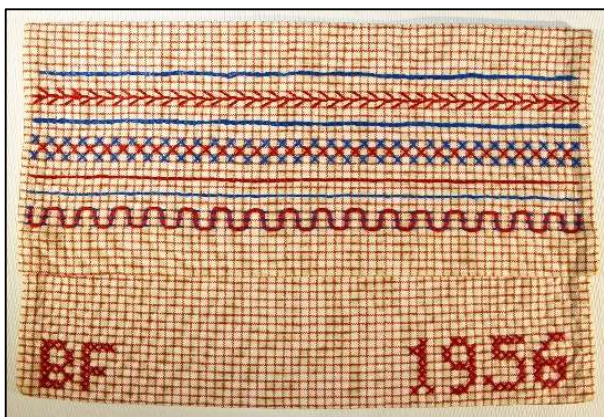

Bente: Hardangerdug, syet 1962

Den lyserøde Hardangerdug var svær at sy.

En gang klippede jeg forkert, så mor måtte ”redde” trådene ud.

Kun jeg kan se, hvor det skete.

”Prøvetasken”, syet i 2. klasse hos fru Rams, smutter lige med her!

Øster Hornum Skole 1956

KONFIRMATIONSKJOLEN 1962

Bente i kjolen

Nethandsker

Mor syede kjolen af hvidt lærred og udsmykkede den med Veneziansk broderi, også i hvidt. 300 timers arbejde lå bag. En lyserød underkjole fik broderiet med de klippede huller til at træde tydeligere frem.

Som tilbehør bar jeg disse nethandsker, hæklet til mig af naboen Line Bech.

Kniplingslommelørklæder

Hos mig havde jeg også disse 2 lommelørklæder med kniplingskanter. Dem bar min mor også ved SIN konfirmation i 1930. De var kniplot og broderet af hendes ældre kusine Ida Mouritsen, Skivum.

Frøken J. Gregersen viser med tilfredshed et fint stykke haandarbejde frem. Det er en konfirmationskjole med veneziensk broderi.

Året efter blev min konfirmationskjole udstillet i husflidsteltet på Dyrskuepladsen i Skalborg.

Den indbragte mor Johanne en velfortjent ærespræmie.

Jeg selv deltog med porcelænsmaling.

Mormor Line med hæklearbejder.

Konfirmationskjolen udstilles

ØSTHIMMERLANDS UNGDOMSSKOLE, BÆLUM

Østhimmerlands Ungdomsskole

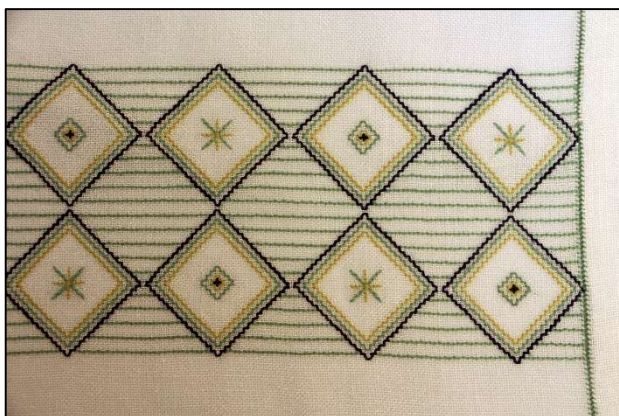
Endelig blev det min tur til at komme på Ungdomsskole. 5 måneder. Fra maj til oktober. Det var et af de sidste år med sommerpiger og vinterdrengene.

Jeg husker tydeligt ankomsten 3. maj 1963. Far havde hørt, at en af pigerne kom fra Frejlev. Han øjnede en chance for samkørsel, når vi skulle hjem hver anden weekend. Med klar røst spurgte han ud over de forsamlede elever og forældre: "Hvem af jer er fra Frejlev" ?!

Bente syr en dug med Holbeinsyning på værelset, hun deler med Eva og Jette

Vi havde en dygtig og dedikeret broderilærer. 3 timers broderi om ugen – det kunne ikke være bedre. Vi havde sytøj i hænderne, mens vi lyttede til foredrag med forstander Kragelund. Mens vi lyttede til oplæsning af litteratur og Danmarks- og Verdenshistorie.

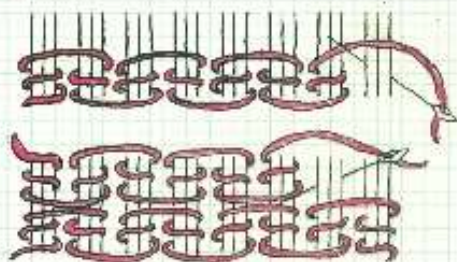
Dugen med Holbeinsyning

Dugen med Holbeinsyning

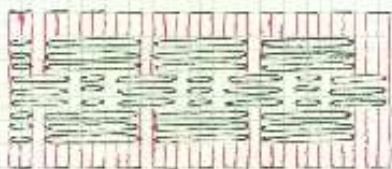
Ved Holbeinsyning skal retsiden og vrangsiden fremstå ens. En kompliceret form for stikkesting. Dugen er syet på det allerfineste hørlærred: 14 tråde pr. centimeter.

Bløde syninger.

Lanketubeløm:

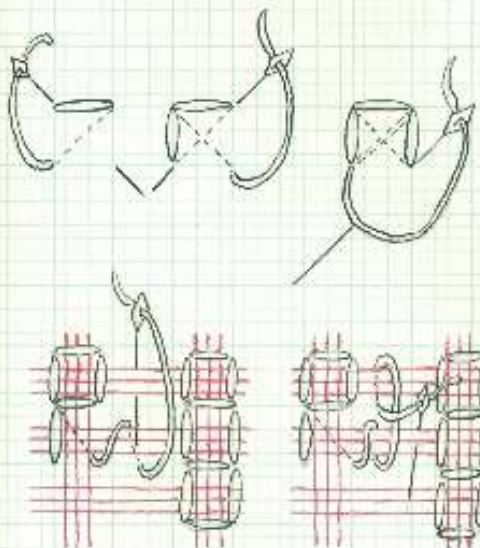
Træk 1 tråd ud, sy 1. række
over 3 te. - Træk igen 1 tråd
ud, sy 2. række. Sammen syes
bort fra in selv. syes med tråd nr. 10.

Løgstubeløm:

Sy først de to stikketingsrækker.
(Løgsting) med tråd nr. 10.

Træk 1 tråd ud - sy stegene
gør over 3 te. med tråd nr. 10.

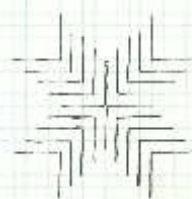
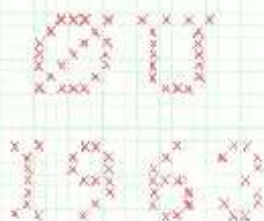
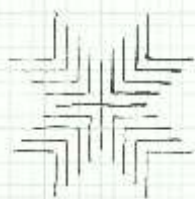
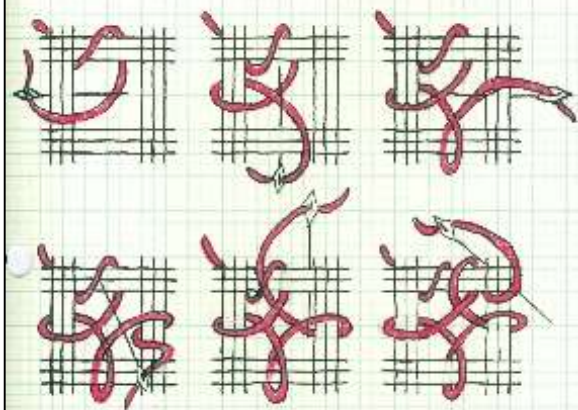
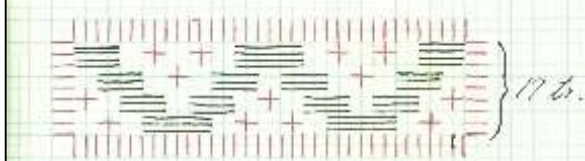
Løgstubeløm:

Træk 1 te. ud, sæt 3 te. stå, træk
1 ud, sæt sy kvadratløm over
3 te. - Træk de næste 2 te. ud.
Sæt 3 stå, træk 1 ud, - sy
kvadratløm og løgsting.
syet med tråd nr. 10.

Fremgangsmåde til forskellige sting

Måske vil nogen indvende, at så hører man ikke rigtigt efter, hvad der bliver sagt. Men det er lige præcis, hvad man gør. Ved håndarbejde skærpes opmærksomheden omkring det talte ord. Og i samtlige timer blev der sunget fra Højskolesangbogen.

Prøveklud. - Østhemmølands Alldomskeid.

Styggeve.

Kanten styges over 4 tråde.

hæ. 2 tr. ud. led 3 tr. stä.

" 2 " " 3 " "

" 2 " " 3 " "

" 2 " " 11 tr.

Kantsting og styggesting styges
samtidigt.

Stygningen som i styggeklud-
sammen.

Stygningen styges med. hør nr. 30.

Kallingsningen " " " " 25.

Styggeklud " " " " 40.

Kallings.

Stygningen skal være sm. på ret
og rang. Begynd på det nye
sting, sidste gang det sting, man
er ved at styge. 1 □ - 1 tr.

Fremgangsmåde til forskellige sting

På mange måder lignede skolen det, jeg kendte fra mine forældres årsskrifter og besøg ved elevmøder på deres skoler. Heldigvis, for det var netop det, jeg havde glædet mig til.

Løber med rødt korsstingsbroderi

Men det skulle snart ændres til blandede hold og 9. og 10. klasse med prøver.

Vores søn Martin var elev i Bælum i 9. og 10. klasse i årene 1996 – 1998. Det var en glæde at erfare, at skolens grundlag og ånd endnu var til stede, trods alle de ydre forandringer.

MUSIK OG STING

Skytte med orchis-remse

Hvad er en skytte? To plader forbundet af en klods i midten, om hvilken garnet er viklet. Her ser man to af slagsen. Den gule er den, jeg som barn orkerede med. Den grå er udstyret med den

mindste og tyndeste hæklenål, man kan forestille sig. Med den kunne mor udføre den mest avancerede udsmykning af grundmaskerne. Man ser bittesmå ”løkker” på cirklerne i remsen.

Så langt kom jeg aldrig, holdt mig til den gule. I dag, 63 år efter, husker jeg ikke, hvordan man orkerer.

Mors glødende interesse for håndarbejde gik i arv til mig. Man kan sige, den løb parallelt med musikken. Jeg hækede mit første mellemværk som 9-årig. Tog det med i nodetasken til spil. Så kunne jeg sidde og hækle i elevernes stol, indtil det blev min tur. De andre, lidt ældre børn, skulle lige hen og se, hvad jeg lavede. Det fortsatte, da jeg blev musikstuderende. Mor havde lært mig orchis.

Kappe med orchis-kant

Vi er nu på Nordjysk Musikkonservatorium, dengang Hobrovej. Nærmere betegnet i elevernes opholdsrum i kælderen. Her sidder jeg og orkerer kanter til de husholdningskapper, der skal bruges i husgerning på Ungdomsskolen året efter.

Døren går op. Ind træder violinlærer og koncertmester i Aalborg Byorkester Svend Børge Jensen (Basse). ”Nå, der nørkles”, siger han. ”Nej, her orkeres”, svarer jeg. 2 X 3 ord, der står som de er sagt.

Mine forældre morede sig hjerteligt, da jeg kom hjem og fortalte om Basses og min ordveksling!

Danmark, rundt i hele Riget

Senere var 3 af mine store korsstingsbroderier efter tur med i nodemappen. Hvert enkelt forbinder jeg med bestemte klaverstykker, jeg spillede, mens de var under syning.

I Danmarksbilledet kommer vi hele vejen rundt i Det danske Rige.

Omkranset af den danske flora går turen til bondegårde, slotte, Bornholm, Grønland og Færøerne. Bemærk kornaks og høstblomster øverst.

Nederst til venstre "Storken sidder på bondens tag".

Bambier i den danske flora

Efter cirka 60 år på væggen trængte de til "restaurering". Blev vasket, presset og fik ny indramning.

Bambier: Vasken tog en smule af stoffets indfarvning med lysegrønt i midten, men ikke det hele. Den sarte toning virker endnu samlende på grøftekanten.

Franske anemoner. Frederiks yndlingsbillede. Han fik det med hjem til Horsens, indtil han nogle måneder senere flyttede op til mig.

Franske anemoner

Tulipaner

Tulipanerne er syet cirka 30 år senere som pude. Jeg klippede den om til billede, som fik samme behandling som de første tre.

*Musikklokkestreng
1967*

Musikklokkestrengen er syet i 1967, et meget vigtigt år for mig i musikalsk henseende.

Kammermusikken fyldte meget.

Musikrejse til Østrig. Jeg blev udtaget til at være solist med Aalborg Byorkester året efter.

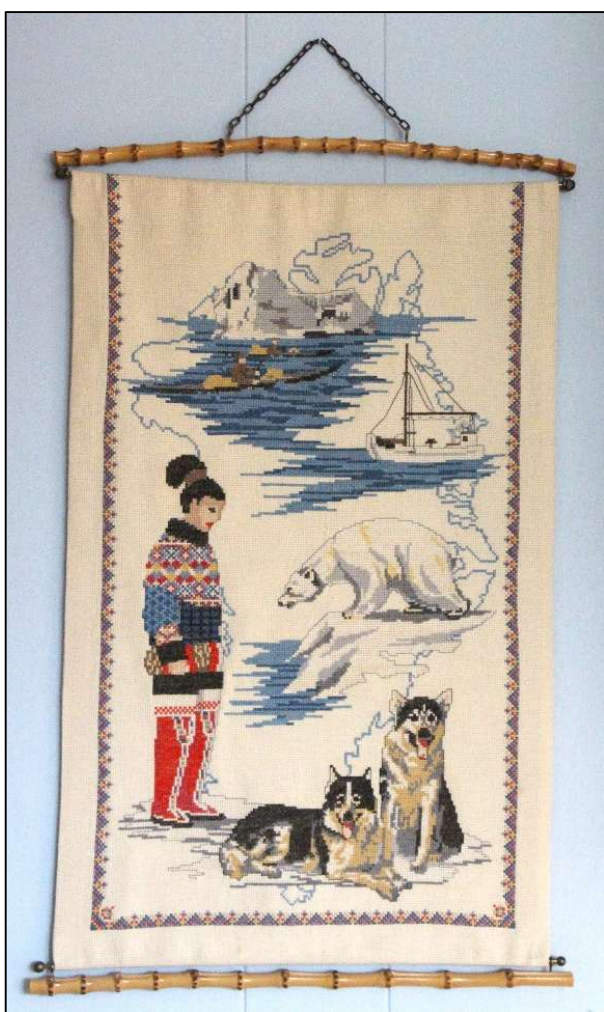
*Hornmusik, "Guld og sølvvalsen" ved mine
forældres sølvbryllup 1971*

Bente syr 1969

Mormor syr 1969

Grønland, en del af Riget

Under indtryk af gensyn med filmen "Qivitoq" fra 1956 måtte jeg sy dette ophæng. Det er så smukt tegnet af kunstneren, der står bag. Hele Grønland er til stede i det. Mens jeg syede på det, var jeg organist ved Skalborg Kirke og musiker ved Aalborg Teater.

Min og mors stambroderiforretning hed "FLID" og lå i Algade, Aalborg. Den var nabo til Bog & Musikhandel Jens Hansen. Også her kom jeg, så længe den eksisterede.

Ud over Jens Hansen var der 2 andre nodeforhandlere: Angelo Kjær og Viggo Madsen i Bispensgade.

3 STORE ARBEJDER FRA MIN MORS HÅND

Brudekrone i orchis

Ved mit bryllup med Frederik lavede hun brudekronen i orchis. Kanterne i sløret er også orkeret.

Slægtstavle i korssting

Som "sangskjuler" til festen broderede hun denne slægtstavle i korssting. Det skulle være hemmeligt, men hun var nødt til at alliere sig med Frederik. Han måtte tage toget til Hadsten og Horsens Kirkegårde og læse inskriptionerne på sine aners gravsteder, inden mor kunne begynde!

FRA KONFIRMATIONSKJOLE TIL DÅBSKJOLE

Organist Bente Frendrup fortæller om, hvordan traditionerne i forbindelse med dåb og konfirmation også lever gennem klæderne.

Fra konfirmationskjole til dåbskjole

Den 6. maj 1962 blev jeg konfirmeret i Øster Hornum kirke. Kjolen er syet af min mor, Johanne Frendrup, med venezianske broderier. 300 timer ligger bag det omfattende broderi.

16 år senere syr hun den om til dåbskjole og hækler historien ind i kantborten.

Der står mit bibelord fra konfirmationen: "Sig altid vor Gud og Fader tak for alt." (Ef.5,20).

Derudover står der et dåbsvers: "Jesus kalder ad de små, hvem tør dem i vejen stå." (DDS 169 v.4).

Mine børn Ida og Martin er døbt i den i Nibe kirke i henholdsvis 1978 og 1981.

Den 17. maj i år blev den atter taget i brug ved mit barnebarn, Idas søn, Alfreds dåb.

Bente Frendrup

Foto og tekst fra kirkeblad (dåbskjolen)

I "Dommergården" (sognehuset i Nibe) arrangeredes i 2009 en aften med Anni Bloch, brodøse og forfatter til bogen "Dåbstøj – Kristenklæder". Man opfordredes til at tage familiedåbskjolen med og fortælle om den. Min var den yngste. Det blev en spændende aften.

Den kom atter i brug 5 år senere ved Elisabeths dåb. Denne gang med vinrøde bånd.

Ved Ida og Martins dåb tegnede jeg deres navne. Mor syede dem med fladsting og kontursting.

Ved Alfreds og Elisabeths dåb tegnede Ida deres navne. Jeg syede dem med kontursting.

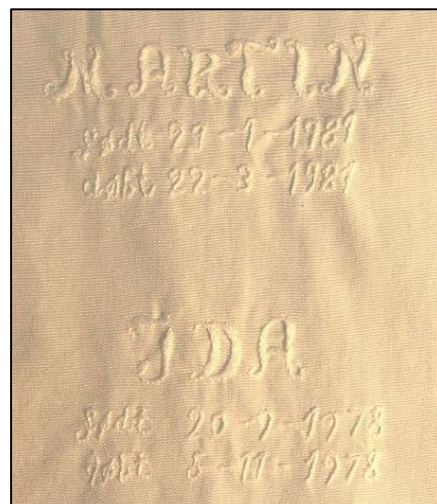
Dåbskjolen 2009

"Historik" i nakken

Nærbillede af det venezianske broderi

De syede navne

Hæklekant

JUL OG PÅSKE

Englekor: Gloria in excelsis Deo

Broderimønstre til jul og påske fylder meget i katalogerne. Her er min løber, syet cirka 1961.

Dengang var guldtråd nemmere at sy med end i dag. Det voldte mig ikke besvær at sy stjernehimlen og udsmykning af kjolerne. Guldtråden var ikke – som nu – snoet omkring noget andet. Skulle ikke deles, knækkede ikke og gled lettere gennem stoffet.

Næste side: Min mors ting fra nyere tid.

Adventsophæng med nisser

Postkasse 1995. Postkassen kan vel i dag kaldes: "Det sidste postomdelte julekort".

Flygel og juletræ 2021. Juletræstæppet syet af mor 1977

Hæklet julestjerne med sølv

Påskeløber

ET NYT KAPITEL

Ida og Martin i festtøj, syet af deres mormor

Nu havde mor fået børnebørn at sy og strikke til. Det gjorde hun i rigt mål og nød det. For mit eget vedkommende tog strikketøjet over fra børnene kom. Det blev til ikke så lidt gennem årene, både til dem, min mand og mig selv.

Jeg tog strikke- og sytøj med på arbejde. Med det i hænderne lyttede jeg godt til præstens prædiken.

Og hvad ser vi i dag? Strikkeklub, nørklecafé og lignende vinder indpas som aktivitet i kirker og sognegårde. Det er da interessant!

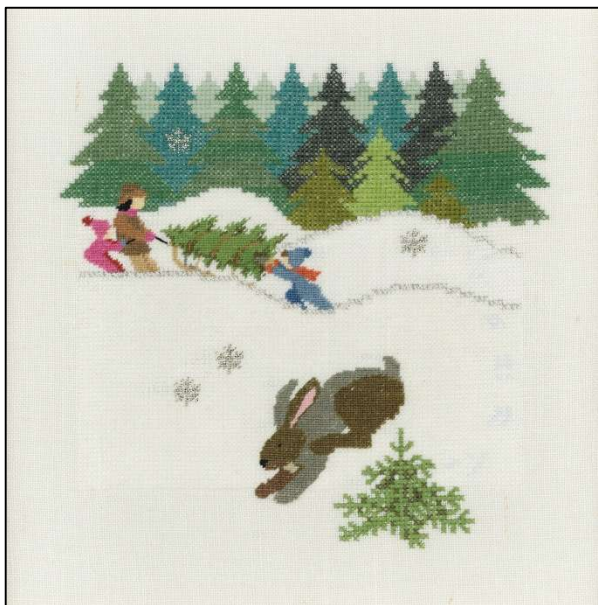
Årets Korssting 2023, Dronning Margrethe II

I juli 2002 besøgte Dronning Margrethe og Prins Henrik Nibe. Jeg spillede i kirken en lille orgelkoncert for dem. Nu blev jeg for alvor nysgerrig efter at se Dronningens broderier. Så for første gang et mønster fra hendes hånd i en broderiforretning nær Strøget i København. Jeg gik derfra med stof, garn og mønster til 3 ting.

Herefter gik det slag i slag med at brodere de næste 20 år. Jeg blev fast kunde hos Designværkstedet på Boulevarden. Og på genbrugsmarkeder, hvor man kunne støde på de gamle bøger "Årets Korssting". Også Pilegaards Antikvariat, men det var jo dyrere.

De købte også. En gang fandt jeg i "Guld og Rod" en hel stak af de gamle broderibøger. De solgtes kun samlet og til billigste pris: 20 kroner. Jeg tog de årgange fra, jeg ikke havde i forvejen. Resten solgte jeg til Pilegaard og tog hjem med en fortjeneste på 400 kroner!

H. C. ANDERSEN OG ÅRETS KORSSTING. ”GRANTRÆET”

Grantræet, Agnete Velter

Grantræet, oktober. Årets Korssting 1995

Design Agnete Velter. Der er en vældig bevægelse i motivet. Harens fodspor i sneen og hop over det lille grantræ. I baggrunden er det fældet og køres væk på slæde. En tværlinie i sølv markerer de 2 scener. Både haren, persongruppen med træet og snekrystaller i sølv er syet med halve korssting over 1 tråd ”Petit point”. Det kræver gode øjne.

Grantræet, december. Årets Korssting 2021

Årets Korssting 1995. Kunstner Bjørn Wiinblad. Eventyret udspringer af en blomst. Wiinblads univers er i sig selv eventyrligt. Alle ”figurerne” er til stede: Grantræet, fugle, solen og 2 harer. ”Ude i skoven stod sådan et nydeligt Grantræ” – skriver kunstneren i kalenderen med sin smukke håndskrift.

Årets Korssting 2021. Design Marianne Ochwat. Grantræet står nu derinde, hvor det drømte sig hen. Ikke med pynt og dans omkring, men placeret på gavebordet i en overdimensioneret snekugle.

Altså 3 kunstneres vidt forskellige bud på samme eventyr.

ÅRETS KORSTING 1995 FORTSAT, BJØRN WIINBLAD

Snedronningen, januar

Tommelise, august

Bjørn Wiinblad arbejder med 4 eventyr, 3 motiver for hvert. – ”Midt i Slottet sad Snedronningen”. Hun nærmest vokser ud af isblomsten, mens Kay og den lille Gerda går hen imod hende. Hendes broche og toppen af kronen er syet med guldtråd.

”Sommerfuglen hjælper Tommelise på Vej”. Wiinblads blomst er nu fuldt udsprunget og giver plads til hele scenen med åkandebladet, der sejler af sted med Tommelise.

Hyrdinden og skorstensfejerens, april

”Ak – Verden er alt for stor”, siger Hyrdinden. Nu er hun endelig kommet op, men vil ned igen med det samme. Den gamle kineser er kravlet efter dem. Toppen af hans hat, skorstensfejerens stige og hyrdindestaven er syet med guldtråd.

BRODERIDESIGNER IDA WINCKLER

Kejserens nye klæder, Idas broderi

*Årets Korssting 2023, Dronning
Margrethe II*

Broderidesigner Ida Winckler var i 60 år ansat hos Håndarbejdets Fremme. Hun har designet flere af H. C. Andersens eventyr. Som her "Kejserens nye klæder", syet af min datter Ida som 7-årig.

Også dette eventyr er eviggyldigt. For hvor ofte har man ikke lyst til at sige med det lille barn: "Jamen, han har jo ikke noget på"!

Ida Winckler står også bag 4 Tivoli-motiver. 3 af dem samlede på samme foto: Pantomimeteatret, Tivoli-garden og Nimb.

Tivoli 3 motiver

Tivoli, Ballongyngen under syning

Tivoli, Ballongyngen

Og endelig ballongyngen. Ida Winckler har minutiøst og med alle detaljer tegnet disse herlige scenerier fra Den gamle Have.

NAVNEKLUDE

Årets Korssting 1961, februar

Årets Korssting 1982, april

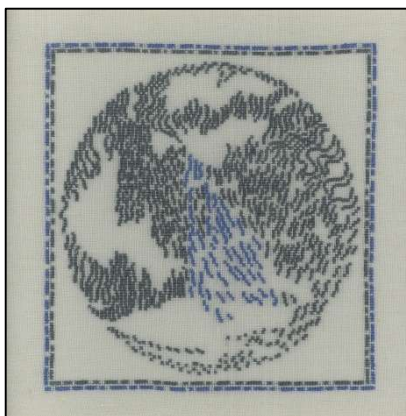

Årets Korssting 1992, januar

For nogle år siden besøgte jeg Kunstindustrimuseet i København (nu Designmuseet). Ved at trække den ene skuffe ud efter den anden kom meget gamle navneklude til syne. Helt tilbage fra 1600-1700-tallet. Langt op i tiden var disse broderier en piges "svendestykke". Hun skulle kunne sy ethvert bogstav og tal, store som små. Plus alle blomster, symboler, dyr, fugle og mennesker, der befolkede disse navneklude.

"Årets Korssting" har haft flere årgange med dette emne. Jeg syede bl.a. disse 3, alle designet af Ida Winckler. De er i en mere moderne stil, men med fastholdelse af symbolerne. Bagerst i bøgerne er mønstre til bogstaver og tal.

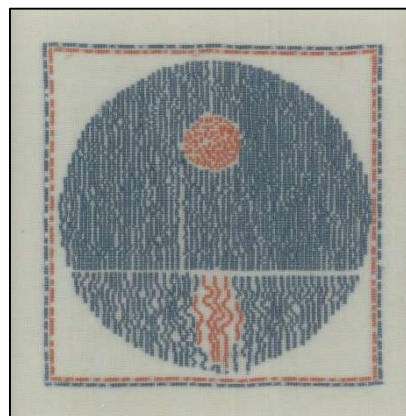
H. M. DRONNING MARGRETHE II

Årets Korssting 1978, februar

Årets Korssting 1978, juni

Årets Korssting 1978, august

Til Håndarbejdets Fremme's 50-års jubilæum 1978 tegnede Dronningen kalenderen "Dansk Vejr". Den beskriver måned for måned det danske vejrlig. Himmel, hav, skyer, nedbør. I linjer og streger. Broderidesigner Ida Winckler har omsat Dronningens forlæg til korssting. Jeg syede dem alle 12 i årene 2006 – 2008. De var meget spændende at arbejde med. Og udfordrende, idet linjerne skulle følges, og der skulle syes på langs. Op og ned.

Årets Korssting 2004

Årets Korssting 2004, februar

Årets Korssting 2004, september

Denne kalender er frie fantasier over Keltiske motiver fra oldtiden. Hver måned bygger på en 3-de-ling, hvor linjerne nærmest snor sig ud af cirkler og forbindes i midten. Enkelt og smukt.

Årets Korssting 2023

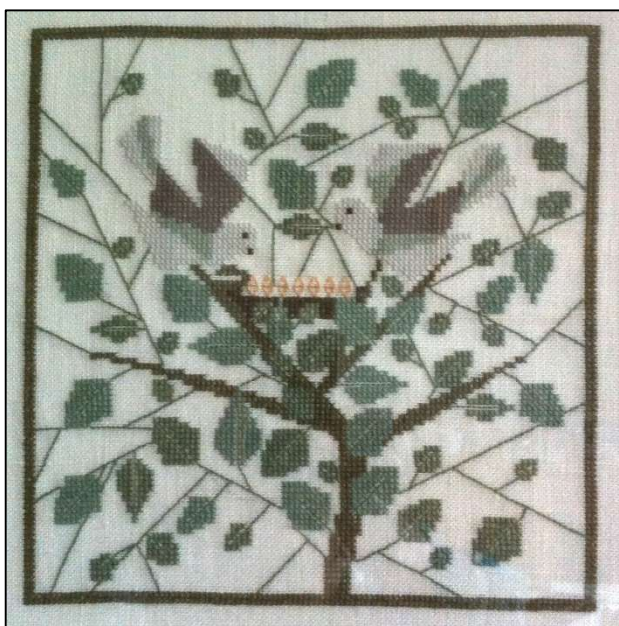
Årets Korssting 2023, Dronning Margrethe II

Årets Korssting 2023, Dronning Margrethe II

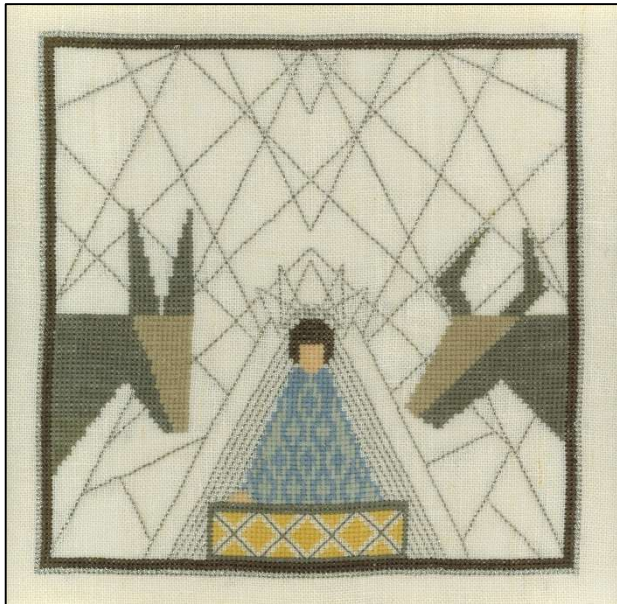
Denne nye kalender fra Dronning Margrethes hånd taler helt for sig selv. Festlig og farverig. Dronningen fabulerer over, om bogstaverne i alfabetet kan have hver sin farve. Ser man godt efter, så har de! Man vil i denne fortælling finde 9 af månederne "dryset" rundt omkring fra start til slut. Jeg har broderet dem alle 12.

BRODERIDESIGNER EDITH HANSEN

Årets Korssting 1986, fugle, juni

Årets Korssting 1986, "Mosaik". Alle 12 motiver er gennemskåret af stikke sting på kryds og tværs. Det danner mønstre, som var de klippet ud og sat sammen igen. Som en collage, et puslespil. Her er det grønne stikke sting, der krydser, danner former og omslutter trækronerne med fuglereden og fuglene.

Årets Korssting 1986 "Den hellige Nat", december

"Den hellige Nat". Stråleglans i sølv krydses og fortættes omkring Jomfru Maria og Jesusbarnet i krybben. At sy med guld og sølv er alt andet end ligetil. Det er svært at få 2-3 tråde gennem nåleøjet. De smutter let ud igen og knækker nemt under syning. Til gengæld var oxen og æslet meget nemme at sy. "Hos okse og asen i stalden der", lyder det i salmen "De hellig 3 konger så hjertensglad".

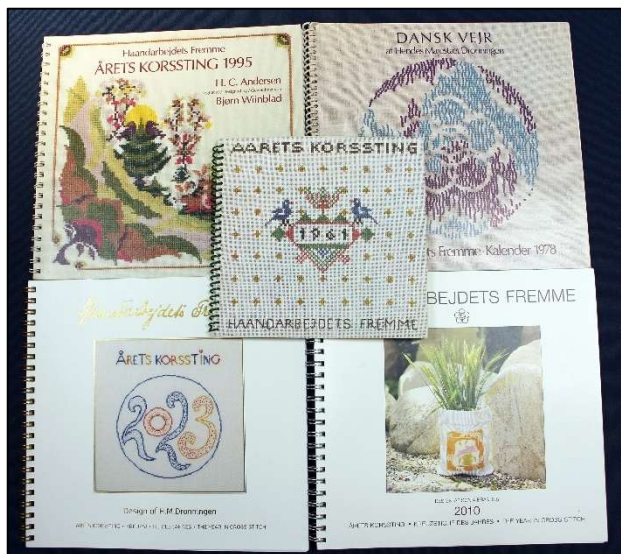

Julestjernen

"Julestjernen" er et af ud af en serie på 3 billeder, der er centreret omkring Betlehem. Den overstråler de andre. Grantræer, vinterfugle og de bladløse træer tegnes skarpt i sneen.

Edith Hansen skabte en ny stil. Forenklet, moderne og stringent. Hun var rådgiver for Dronning Margrethe, Dronning Ingrid og Prinsesse Benedikte i deres arbejde med messehageler til danske kirker.

ÅRETS KORSSTING 50 ÅR

Siden 1960 har Håndarbejdets Fremme udgivet en årlig kalender med broderimønstre til årets 12 måneder. Tegnet af forskellige kunstnere.

Kalendere/Årets Korssting

I 2010 markeredes 50-året for Årets Korssting ved en stor udstilling på Koldinghus. Her så man bøgernes forslag til montering på forskellige brugsgenstande: Duge, forklæder, tevarmere, tasker, tøj, osv. Det nyttige og unyttige i skøn forening. Jeg kunne ikke se mig mæt.

Årets Korssting 2010, februar

Årets Korssting 2010, marts

Årets Korssting 2010, april

Årets Korssting 2010, juni

Årets Korssting 2010, august

Årets Korssting 2010, december

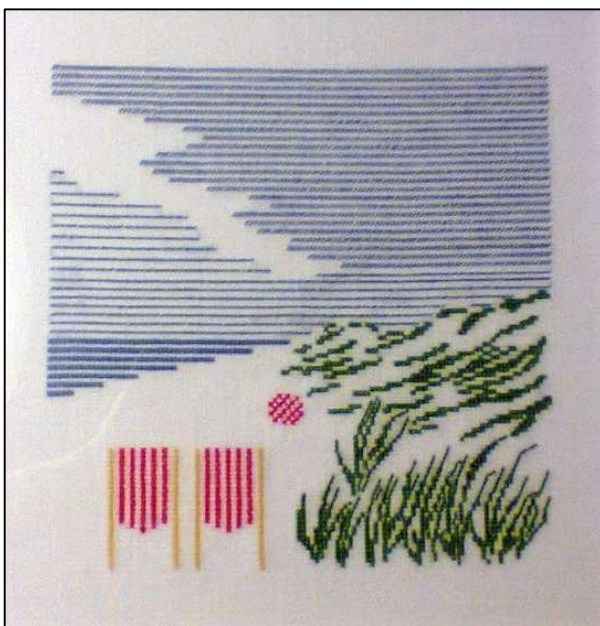
Jubilæumsårets kalender 2010 var et nybrud. Den er skabt af psaligraf **Sonia Brandes**. Hendes papirklip danner forlæg for broderierne. Og i en ny, dristig farvesammensætning.

Årets Korssting 2010, Bente med dem alle 12, 2013

Kunstneren Sonia Brandes lader den vilde rose fortælle årets gang. Først med torne, siden blade, knopper og den udsprungne blomst. Så kommer der hyben og i december kristtjørn. Der er dyr, fugle og fisk. I marts vintergækker, i april påskelilje, i august haren, der ”sætter over kornneget i et vældigt hop”.

De smukke papirklip er gengivet i bogen side om side med mønstrene. Bogen er i sig selv et kunstværk. Jeg måtte sy dem alle 12. De blev til hjemme ved skrivebordet, på arbejdet i pauser og på togture. Det var sjovt at erfare, hvor interesserede mine medpassagerer og konduktøren var. Flere skulle lige hen og se, hvad jeg lavede. Broderi er en sjælden foreteelse i et tog! Under sving og slingren hændte det, at hele herligheden med stof, garn, mønster, nål, saks og briller røg ned fra hyl- den og hen ad gulvet! Jeg måtte jo til det: Ned på knæ og samle op. Under fortsat slingren.

OLE KORTZAU

Årets Korssting 1990, ”Kærlighed til Danmark”.

Ole Kortzau’s motiver tager udgangspunkt i akvareller af marker, landskaber, fjorde, hav med klitter, marehalm og liggestole.

Hans værker har et klart, grafisk udtryk, som kendes fra hans postkort og plakater. Huse er også til stede i hans kunst.

Vesterhavet. Årets Korssting 1990, august

Årets Korssting 1990, december, under syning

Årets Korssting 1990, katten færdig

Den hvilende kat på stakittet ved husgavlen udstråler ro. Himlens lethed fremhæves af halve sting med 1 tråd i nålen. Og forskellige afstande mellem linjerne.

NAJA SALTO

Årets Korssting 1997, sommerfugl, januar

Årets Korssting 1997. En kæmpe sommerfugl er ved at forlade sin puppe. Store farverige flader. Endnu holder den sig i ro ...

HÅNDARBEJDETS FREMME 90 ÅR 2018

Udvalg af kalendere/Årets Korssting

Årets Korssting 1969, januar. Else Thudor Hansen

Greve Museum. Hvilken jubilæumsudstilling!

Lige fra de allerældste broderier til i dag. Også gamle korsstingstegninger kunne ses. Det var mangeløst. Der var stort fokus på Dronning Margrethe og Bjørn Wiinblad, som begge tidligere har tegnet til foreningens mærkedage. For første gang så jeg Dronningens forlæg til kalenderen 1978. Nærmere bestemt september og oktober. "Dansk vejr", er karakteristisk ved kun at have 2 farver i hvert motiv. Bortset fra december, som har 3. Det gav virkelig mening at stå foran hendes akvarelmalede linjer og streger. Her var jeg helt inde i Dronningens værksted! Og kunne se alle 12 måneder syet og i ramme. Var de ikke en tand bedre syet end mine?

Bjørn Wiinblads kalender 1973 har titlen "Grå og gyldne dage". Flere af disse måneder var syet i puder, som var med på udstillingen. Alle kunstnere, jeg tidligere har nævnt i denne fortælling, var også med. Plus alle andre kendte.

Årets Korssting 2018, Ræv, juni

Naturligt nok var der også fokus på Årets Korssting her i 2018: "Skovens dyr", tegnet af Conni Schimmell. Der er bevægelse i ræven, der kommer lige imod os. Bemærk den matgule vækst til højre, der på fin vis bryder alt det brune og grønne.

Spejlingen i vandet er lykkedes over al måde. Der er skruet op for farverne i forhold til skalleshugerens naturlige fjerdrag. Det får motivet til at stå lysende klart.

Årets Korssting 2018, stor skalleshuger, oktober

BRODERIDESIGNER CONNI SCHIMMELL

Årets Korssting 1998, august

Årets Korssting 1998, juli

Årets Korssting 1998, oktober

Årets Korssting 1998, maj

Årets Korssting 1998, februar

Conni Schimmell er meget alsidig i sit motivvalg. Hun har stået for ikke mindre end 4 år-gange af Årets Korssting: 1998, 2009, 2013 og som lige nævnt 2018.

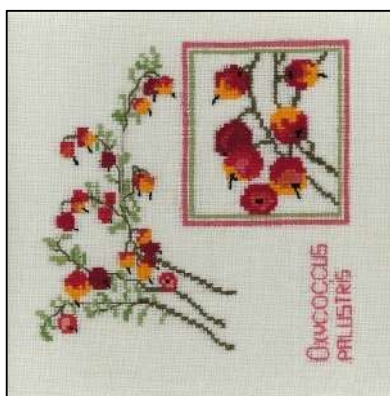
”Inspiration fra havet”, 1998, skiller sig ud. Den er helt unik. Her er muslinger, konkylier, hummer, krabber og søhest. Hun både tegner akvarellen og omsætter den til korssting. Jeg har syet 7 ud af de 12.

Der sys med Blomstergarn og Amagergarn (D. M. C.). Det sidste giver en skinnende lethed, så muslingernes inderside med perlemor bliver tydelig – og skinner!

Også hav, sand, himmel og skygger er syet med det blanke D.M.C. garn. Med kun 1 tråd i nålen. Hele, halve og kvarte korssting.

Nu er det på sin plads at sige, at jeg syr på bleget hørlærred. Med en trådtæthed på 12 eller 10 tråde pr. cm. Det 12-trådede er MEGET fint og efterhånden anstrengende for øjnene.

Årets Korssting 2009

Årets Korssting 2009, træbær, maj

Årets Korssting 2009, slåen, januar

Årets Korssting 2009, blåbær, august

Årets Korssting 2009, snebær, februar

Årets Korssting 2009, havtorn, marts

I denne årgang kan man nyde Conni Schimmell's meget smukke akvareller. Man ser en gren med bær. Plus en forstørrelse af dem, ligesom uden for et vindue. Lidt pudsigt står plantens latinske navn lodret, hvilket gav anledning til tvivl hos rammeværkstedet, hvor ophængssnoren skulle sidde!

En meget kunstnerisk bog, hvoraf jeg har syet 9.

Årets Korssting 2013

Årets Korssting 2013, gul blomst, juli

Årets Korssting 2013, åkande, maj

Årets Korssting 2013, påseklokke, januar

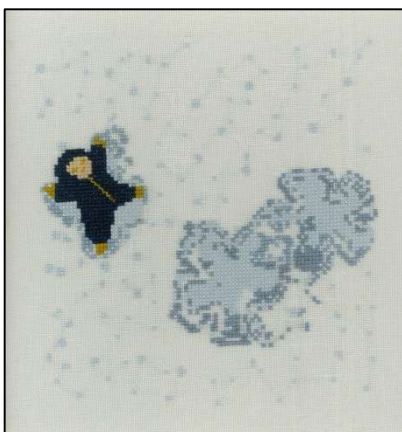
En lige så smuk bog fra Conni Schimmell. Her med blomster og insekter, hvoraf jeg har syet 9. Akvarellerne er uendeligt smukke.

KUNSTNER OG BRODERIDESIGNER THERESA JESSING

Årets Korssting 2015

Årets Korssting 2015, barn på slæde, januar

Årets Korssting 2015, engle i sneen, december

Årets Korssting 2015, pige i sandkasse, juli

Inspireret af min skønne flok børnebørn MÅTTE jeg sy billeder fra denne kalender. Det blev i alt til 5. Kunstneren tager udgangspunkt i sin egen hverdag med børn.

De meget moderne akvareller er også med i bogen, som er et spændende nybrud. Ikke helt naturalistisk. De 2 af dem er nærmest et studie i at sy snefnug! Er der langt imellem dem, går det ikke at trække trådene på bagsiden fra det ene til det andet. Det kan ses, og derfor skal de sys hver for sig. Det er svært at hæfte tråden med kun 3 – 4 sting at stikke i. Barnet på slæden med bil og dukke. Barnet, der laver engle i sneen. Den lille pige i sandkassen.

Årets Korssting 2023, Dronning Margrethe II

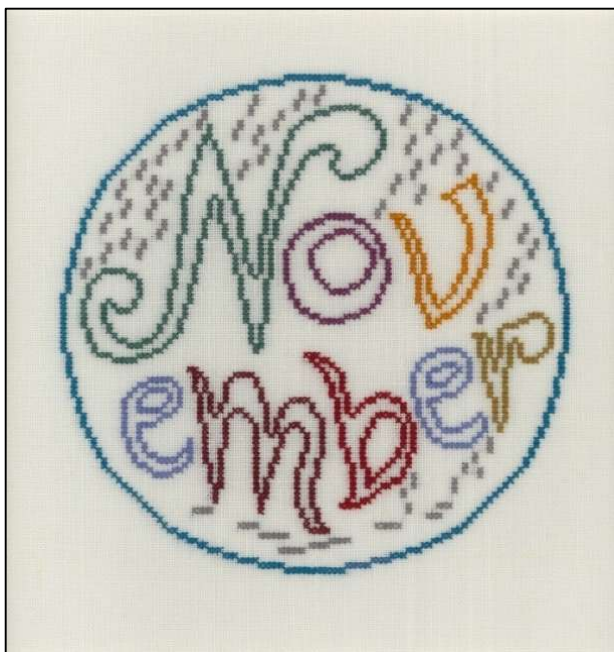
Godt, at jeg havde et af disse arbejder med på tur til København i 2019. Digitaliseringen indhentede mig på hotellet, som viste sig at være ren selvbetjening. Først kunne jeg ikke komme ind. Siden kunne jeg ikke komme ud.

Da var det godt med et sytøj. På en eller anden måde fandt Frederik og familien herovre ud af det. Det var vist noget med en kode, der var sendt til computeren derhjemme, efter jeg var taget af sted.

Aldrig vil jeg glemme, da børn, svigerbørn og nu 5 børnebørn, den yngste på 3 uger i barnevogn, tog elevatoren op til 8. etage, låste sig ind på mit værelse og ”reddede” farmor/mormor.

Børnene syntes, det var morsomt, husker jeg!

H. M. DRONNING MARGRETHE PÅ KOLDINGHUS

Årets Korssting 2023, Dronning Margrethe II

1. september 2021 gik turen til Koldinghus. Der skulle bestilles billet til Museet og pladsbillet til tog hjemmefra. Det var endnu i coronatid, og gæsterne blev lukket ind i hold. Dronningens udstilling af private broderier var uden sidestykke. Puder, duge, tasker, stole, 8 julekalendere og meget mere mødte mit blik. Alle mønstre var skabt og syet af hende selv. Af et par puder fremgik, at de var syet henholdsvis under 1. og 2. coronanedlukning. Ud for hvert enkelt arbejde stod, til hvem det var syet, hvor det var syet eller befandt sig til daglig.

Interessant var også at se 2 puder med motiver fra Dronningens kalender 2004, syet af hendes niece Prinsesse Alexandra. I egne, selvvalgte farver.

Der var også andre store udstillinger med kunstnere og designere. Temaet var corona, og værkerne var tankevækkende. Naturen som emne havde også plads. I tekstiler, keramik og mange andre materialer.

CODA

Årets Korssting 2023, Dronning Margrethe II

Gennem adskillige år har Enghjørning været yndlingslegetøj for mange piger. Jeg fandt ud af, at den også fandtes som broderi til børn. Svær var den nu alligevel, mener selv en garvet brodøse.

Elisabeth og mormor syr

Enhjørning færdig

Mit barnebarn Elisabeth, dengang 7 år, og jeg blev enige om at prøve at sy den sammen. Jeg lærte hende korssting. Broderiet gik fra den enes hånd til den andens. Og en dag kunne jeg slutte det af med de svære stikkester i det stive stramaj. Oven i de korssting, der var syet. De gav ponyen udtryk. Det var en fin opgave for Elisabeth og mormor at sy Enhjørningen.

Denne fortælling begynder med tipoldemor (1823 – 1908). Elisabeth er 7. led i pigelinjen på mors mødrene side. Alle 7 er med i denne bog. Plus enkelte fra far-siden og morfar-siden.

Broderiet – det ”unyttige” blev min livslange hobby. Den spiller fint sammen med det at være musiker. ”Musik og sting”.

Efter huskoncert på Tennisvej, 15. september 2024

*Årets Korssting 2022, oktober, Pia Matthiessen.
Mit seneste broderi*

Årets Korssting 2023, Dronning Margrethe II

En stor tak skal lyde til arkivleder Niels Nørsgaard Nielsen uden hvis hjælp denne billedfortælling ikke kunne realiseres.

Lige fra overførsel af min håndskrift til computer og til scanning og affotografering af de mange håndarbejder, billeder og tekstiler og hele opsætningen.

Tak fordi du nu for tredje gang giver mig mulighed for at dele min historie med andre.

Bente Frendrup Nielson, foråret 2025.